

SALMONELLANÄYTTEENOTTO-OHJE SIKALOISSA

Kaikilta kansallisen tason sikaloilta vaaditaan salmonellatutkimus joka kolmas vuosi. Mikäli pitopaikassa on ulkoilevia sikoja, edellytetään salmonellatutkimus kerran vuodessa. Sikavan erityistasolle kuuluvilta sikaloilta edellytetään salmonellatutkimus kahdesti vuodessa kuuden kuukauden välein. Näytteet voi ottaa tuottaja itse. Näytteet lähetetään analysoitavaksi salmonellatutkimuksia tekevään laboratorioon. Näytemäärä ja näytteenottiheys kirjataan terveydenhuoltosuunnitelmaan.

Näytteenotto-ohje

Osanäyte on karsinasta kerättävä noin 1 rkl suuruinen määrä ulostetta. Osanäytteet voidaan kerätä karsinasta esimerkiksi noin viiden litran vetoiseen vahvaa muovia olevaan pakastepussiin, josta muodostuu yhteisnäyte. Yhteisnäyte koostuu enintään 20:stä osanäytteestä. Tämän jälkeen lisätään pussiin hieman kädenlämpöistä vettä siten, että pussin sisältö pehmenee puuromaiseksi. Pussin sisältö sekoitetaan ulkoapäin puristelemalla.

Pussin sisällöstä otetaan lähetettävä näyte kertakäyttölusikalla, kauhalla tai esim. pussista kaatamalla näytepurkkiin, jonka koko on korkeintaan puoli litraa. Purkkia ei saa laittaa täyteen, noin 2/3 purkin tilavuudesta riittää. Näytettä tulee olla vähintään 25 g (1–1,5 dl). Purkin tulee olla tiiviisti sulkeutuva, esimerkiksi tukevasta muovista tehty pakasterasia tai kierrekorkillinen purkki, tarvittaessa rasian kansi teipataan kiinni. Mikäli käytetään kauhaa tms., tulee se pestä ja desinfioida esim. Virkon-S liuoksella ja huuhdella vedellä näytteiden välillä. Näytepurkit ja lähetteen voi pakata erillisiin pusseihin, jos epäilee purkkien kestävyttä matkan aikana.

Näytteet lähetetään tai viedään laboratorioon mielellään alkuvuokosta. Näyte säilyy tutkimuskelpoisena 72 h. Tuloksen saaminen kestää noin viikon.

Porsastuotanto- ja yhdistelmäsiikalat

Emakoilta ja imeviltä porsailta otettavat näytteet:

Ensisijaisesti otetaan näytteitä imettäviltä emakoilta siten, että keskimäärin joka viidenneltä emakolta otetaan näyte, johon kerätään karsinan lattialta emakon ja porsaiden ulostetta. Näytteet yhdistetään enintään 20 osanäytteen yhteisnäytteiksi. Jokaista sikalassa olevaa sataa emakkoa kohti otetaan yksi yhteisnäyte. Imettävien ja ei-imettävien emakoiden näytteitä ei mielellään yhdistetä.

Vierotetuilta porsailta otettavat näytteet:

Emakoista ja imevistä porsaista otettujen näytteiden lisäksi otetaan näytteitä välikasvattamossa vierotetuista porsaista. Jokaiseen yhteisnäytteeseen kerätään ulostetta 5–15 karsinasta siten, että otetaan kaksi ulostenäytettä jokaista 10–15 vieroitettua porsasta kohti ja yhdistetään ne enintään 20 osanäytteen yhteisnäytteiksi. Näytteitä otetaan tilan emakkomäärään suhteutettuna alla olevan taulukon mukaan. Porsastuotantosikaloissa, joissa ei ole näytteenottoon soveltuvia vierotettuja porsaita, ja joista porsaas siirretään muualle välikasvatukseen, otetaan ulostenäytteet vain emakoista ja niiden imevistä porsaista. Porsastuotanto- ja yhdistelmäsiikaloissa muodostuu emakoista sekä vieroitetuista porsaista otettava kokonaisnäytemäärä seuraavasti (taulukko 1).

Taulukko 1. Emakoiden ja vieroitettujen porsaiden yhteisnäytteiden lukumäärä

Tilan emakkomäärä	Näytteitä emakoilta	Näytteitä vieroitetuilta porsailta	Näytteiden kokonaismäärä
<100	1	2	3
101–200	2	4	6
201–300	3	6	9
301–400	4	8	12
401–500	5	10	15
501–600	6	11	17
601–700	7	12	19
701–800	8	13	21
801–900	9	14	23
901–1000	10	15	25
>1000	10	15	25

Yhdistelmäsikalassa voidaan tarvittaessa ottaa näytteitä myös lihasioista, esimerkiksi jos lihasiat sijaitsevat selvästi eri rakennuksessa kuin vieroitetut porsaat. Tällöin näytteet otetaan ensisijaisesti nuorimmista lihasioista.

Porsaiden välikasvattamot, ensikkokasvattamot ja lihasikalat

Näytemäärä määräytyy sikalan eläinmäärän tai osastojen lukumäärän mukaan siten, että jokaisesta osastosta otetaan vähintään yksi yhteisnäyte jokaista alkavaa 300 eläintä kohti. Eri osastoista otettuja näytteitä ei yhdistetä. Jos kuitenkin sikalan osastoissa on alle 150 eläintä, voidaan tarvittaessa kahden osaston näytteet yhdistää.

Kuhunkin yhteisnäytteeseen otetaan yksi ulostenäyte jokaista 10–15 eläintä kohti ja yhdistetään ne enintään 20 osanäytteen yhteisnäytteiksi. Näytteitä otetaan kaikista osaston karsinoista.

Esimerkkejä:

Yhdistelmäsikala noin 120 emakkoa, noin 900 nuorta siitossikaa ja/tai lihasikaa:

-emakoilta 2 yhteisnäytettä, vierotetuilta porsailta 4 yhteisnäytettä
=> yhteensä 6 yhteisnäytettä

Porsastuotantosikala, noin 850 emakkoa, noin 3500 eri ikäistä vieroitettua porsasta:

-emakoilta 9 yhteisnäytettä, vieroitetuilta porsailta 14 yhteisnäytettä aloittaen vanhimmista
=> yhteensä 23 yhteisnäytettä

Lihaskala n. 200 lihasikaa; 1 osasto, jossa 20 karsinaa ja noin 10 sikaa/karsina

-joka karsinasta yksi osanäyte, jotka yhdistetään yhteisnäytteeksi.
=> 1 yhteisnäyte

Lihaskala, n. 1000 lihasikaa; 2 osastoa, joissa 40 karsinaa ja enintään 15 sikaa/karsina
- kummastakin osastosta otetaan 2 yhteisnäytettä. Jokaista alkavaa 15 sikaa kohti otetaan
karsinakohtaisesti yksi osanäyte, jotka yhdistetään osastokohtaisiksi yhteisnäytteiksi.
=> yhteensä 4 yhteisnäytettä

Lihaskala, n. 3000 lihasikaa; 15 osastoa, joissa 16 karsinaa ja enintään 15 sikaa/karsina
-Jokaista alkavaa 15 sikaa kohti otetaan karsinakohtaisesti yksi osanäyte, jotka yhdistetään
osastokohtaisiksi yhteisnäytteiksi. Tässä esimerkissä yhteisnäytteiden lukumäärä vastaa
osastojen määrää, koska yhden osaston eläinmäärä on alle 300.
=> 15 yhteisnäytettä

Lihaskala, n. 3600 lihasikaa; 10 osastoa, joissa 10 karsinaa ja 36 sikaa/karsina
-Jokaista alkavaa 15 sikaa kohti otetaan karsinakohtaisesti yksi osanäyte, jotka yhdistetään
osastokohtaisiksi yhteisnäytteiksi. Esimerkiksi otetaan 3 osanäytettä jokaisesta karsinasta,
yhteensä 30 osanäytettä jokaisesta osastosta.
=> 20 yhteisnäytettä